

Konceptuella likheter och skillnader mellan hållbarhetsrapportering och finansiell rapportering

Hållbarhetsrapportering kräver ett nära samarbete med dem som ansvarar för företagets finansiella rapportering för att ge en samlad och entydig bild av företagets verksamhet. ESRS har nämligen mycket gemensamt med IFRS® Redovisningsstandarder. Syftet med denna artikel är att underlätta samarbetet genom att peka på konceptuella likheter och skillnader mellan ESRS och IFRS Redovisningsstandarder, skriver en arbetsgrupp inom FAR:s Strategigrupp Redovisning.

Text: Pernilla Lundqvist, EY, Dunja Lönnqvist, RSM, Jan Marton, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Elina Peill, Deloitte och Johanna Strahl, PwC

Många företag arbetar med att implementera hållbarhetsrapportering i enlighet med ESRS-regelverket. Detta arbete kräver kompetenser inom två olika områden: finansiell rapportering och hållbarhet.

Redovisningsspecialister har god kunskap om IFRS Redovisningsstandarder men är ofta inte lika insatta i hållbarhetsrelaterade frågor. Hållbarhetsspecialister är väl insatta i ESRS, men har ofta inte den ackumulerade kunskap och erfarenhet av att följa reglerad rapportering som finns hos redovisningsspecialister. Samtidigt ska både ESRS och IFRS Redovisningsstandarder ge en samlad och entydig bild av företagets verksamhet för rapportens användare. För att kunna ge en sådan bild är det nödvändigt att de två funktionerna samarbetar.

IFRS – En tydlig inspiration till ESRS

Det är tydligt att man vid framtagandet av ESRS-regelverket¹ inspirerats av hur IFRS Redovisningsstandarder (fortsättningsvis benämnt "IFRS") är strukturerade. Kopplingen mellan regelverken märks exempelvis genom att liknande begrepp förekommer i båda. Det hela kompliceras dock av att begreppen i vissa fall har olika betydelser. I denna artikel tydliggörs relationen mellan regelverken på ett konceptuellt plan. I en separat artikel från FAR diskuteras mer konkreta kopplingar, se "Studie: Starka kopplingar mellan hållbarhetsrapportering och finansiell rapportering", Malin Karlsson (EY) och Magnus Samevik (KPMG).

Grundläggande konceptuella idéer inom IFRS, såsom exempelvis kvalitativa egenskaper som relevans och troget återgivande, återfinns framför allt i IASB®:s konceptuella ramverk (*Conceptual Framework*), men även i IAS 1 *Utformning av finansiella rapporter*². Inom ESRS finns motsvarande konceptuella idéer i ESRS 1 *Allmänna krav*.

Ett centralt begrepp i både IFRS och ESRS är *relevans*, vilket innebär att information som rapporteras potentiellt ska ha betydelse och kunna påverka beslut som tas av rapporteringens användare. Nära kopplat till relevans är begreppet *väsentlighet* som används för att skilja det som kan påverka beslut (väsentligt) från det som inte anses påverka (oväsentligt).

Regelverken har olika syften

Det finns en stor skillnad i synen på väsentlighet mellan de två regelverken och det hänger ihop med att de har olika målsättningar. IFRS har ett tydligt ekonomiskt perspektiv, genom att rapporter i enlighet med IFRS ska vara användbara för dem som tillför kapital till företaget, det vill säga för nuvarande och potentiella ägare samt långivare. Det innebär att IFRS ska bidra till att kapitalmarknader fungerar väl. Det finns betydande kunskaper om ekonomiskt beslutsfattande på kapitalmarknader, både i forskning och praktik. Därigenom är det möjligt att använda dessa kunskaper för att definiera relevans och väsentlighet. De som investerar i företag förväntas använda finansiella rapporter för att ta beslut om att tillföra kapital eller inte. De antas vara intresserade av att prognosticera framtida kassaflöden och risken i dessa kassaflöden. Väsentlig information är därmed sådant som kan bidra till sådana prognoser. Utvärdering av väsentlighet underlättas av att det finns kunskap om hur relationen mellan rapporte-

ring för innevarande period (till exempel redovisade resultat) och framtida kassaflöden ser ut.

ESRS har en annan och mer politisk utgångspunkt än IFRS, genom att målsättningen är att bidra till att EU ska bli en hållbar ekonomi, exempelvis med netto-noll utsläpp av koldioxid till 2050.³ Skillnaden i utgångspunkt innebär att ESRS omfattar ett antal intressenter som inte främst har ekonomiska intressen i det rapporterade företaget. Det gör det svårare att definiera relevans och väsentlighet i ESRS, vilket gör att det i stället blir nödvändigt att fokusera på processen för framtagande av informationen. Exempel på intressenter som berörs av ett företags hållbarhetsrapportering begränsas inte bara till investerare och banker utan även affärspartners, arbetsmarknadens parter, civilsamhället och NGOs⁴, statliga förvaltningar, akademiker, med mera. Vidare anger ESRS att utgångspunkten i väsentliga frågor som kräver rapportering även kan innefatta intressenter som inte antas ta del av rapporteringen, såsom eventuella barnarbetare, lokalsamhällen, samt naturen (den senare räknas som en tyst intressent). Denna vidare definition av rapporteringens intressenter i ESRS gör att det inte är möjligt att definiera vilka beslut rapporteringen ska bidra till, eller hur relationen mellan rapporter och beslut ser ut. Relevans och väsentlighet måste bedömas på ett annat sätt inom ESRS än inom IFRS.

Relevans och väsentlighet skiljer sig mellan ESRS och IFRS

ESRS definierar två typer av väsentlighet: *finansiell väsentlighet* och *inverkansväsentlighet*. Även om det kan verka logiskt att finansiell väsentlighet inom ESRS liknar väsentlighet inom IFRS är det viktigt att notera att de inte är likvärdiga.

Väsentlighet inom IFRS baseras exempelvis på nuvärdet av framtida kassaflöden (det vill säga diskonterade kassaflöden). Det leder till att finansiella effekter med hänsyn tagen till att kassaflöden långt fram i tiden är mindre väsentliga. Finansiell väsentlighet i ESRS baseras i många fall på odiskonterade framtida kassaflöden. Även möjligheter och risker med låg sannolikhet kopplat till stora framtida kassaflöden kan vara väsentliga enligt ESRS, medan de ofta inte är det enligt IFRS. Ett exempel är om ett företag har en fastighet som kan drabbas av översvämning kopplat till klimatförändringar. Om översvämning

sker påverkas fastighetens framtida kassaflöden negativt. Givet att sannolikheten för översvämning är låg sker en bedömning att risken inte är tillräckligt väsentlig för att föranleda nedskrivning i enlighet med IFRS. Det skulle dock kunna vara väsentligt att upplysa om denna risk i enlighet med ESRS.

Finansiell väsentlighet i ESRS är följaktligen betydligt bredare definierad än i IFRS. Inverkansväsentlighet kräver inga som helst ekonomiska effekter även om effekten ofta också blir finansiell, utan tar i stället sikte på miljömässiga och sociala effekter.

Det finns en annan viktig skillnad mellan IFRS och ESRS. IFRS konceptuella ramverk anger att rapportering framför allt tar sikte på de mindre investerare som inte har möjlighet till direkt kontakt med företagsledningen. ESRS har en helt annan utgångspunkt, i det att en löpande dialog med intressenterna är en förutsättning för att rapportera.

De olika grundläggande utgångspunkterna bakom IFRS och ESRS påverkar innehållet i företagens rapportering. Väsentlighet i finansiella rapporter bedöms utifrån påverkan på beslutsfattare att tillföra eller inte tillföra kapital. Det kan exempelvis handla om huruvida en utebliven eller felaktigt värderad post påverkar rapporterna, eller nyckeltal beräknade utifrån rapporterna, i sådan omfattning att beslut påverkas. Väsentlighet kokar oftast inte ner till ett enskilt definierat belopp, utan måste ses utifrån vilka poster, resultat-/balansmätt eller nyckeltal som påverkas. En utebliven redovisad intäkt kan uppgå till ett stort belopp, men påverkar kanske inte omsättningen väsentligt procentuellt. Även om inte omsättningen påverkas väsentligt kan resultatmätt (bruttoresultat, rörelseresultat) påverkas väsentligt, eller till och med vända resultatet från förlust till vinst. En felaktigt värderad skuld kanske inte har väsentlig påverkan på balansomslutningen, men kan anses ha väsentlig påverkan på nyckeltal kopplade till nettoskulden (till exempel nettoskuld/EBITDA).

Samtidigt finns vissa poster som är särskilt känsliga ur användares perspektiv där väsentlighets-tröskeln är lägre. Likvida medel kan vara väsentliga eftersom de visar på företagets förmåga att på kort sikt uppfylla sina förpliktelser. Skatt har en politisk dimension som kan leda till oönskad uppmärksamhet i media. Ersättning till ledande befattningshavare är väsentligt eftersom det visar huruvida företagsledningens incitament står i

överensstämmelse med ägarnas intressen. Sammanfattningsvis bedöms finansiell väsentlighet i den finansiella rapporteringen utifrån beloppsgränser, med hänsyn tagen till vilken post som berörs och hur känslig posten är.

Väsentlighetsbedömning i ESRS är ofta subjektiv och processbaserad

Väsentlighetsbedömning inom ESRS skiljer sig från den som sker inom IFRS. Analys av dubbel väsentlighet inom ESRS baseras på en process snarare än bedömning av storlek på enskilda belopp.

Med utgångspunkt i dubbel väsentlighet analyseras både inverkansväsentlighet och finansiell väsentlighet. Men, innan detta görs behöver företaget först göra en analys av hela värdekedjan samt föra dialog med berörda intressenter, för att sedan kunna kartlägga de mest väsentliga frågorna att rapportera om. Kommunikation med intressenter kan ske som en del av rapporteringsprocessen eller genom normala affärsaktiviteter. Detta är en systematisk process som kräver samråd med en rad olika intressenter innan man kan börja skriva sin rapport.

Detta leder till att väsentlighet i rapportering i enlighet med ESRS inte alltid kan bedömas objektivt enbart baserat på externt tillgänglig information, vilket normalt är möjligt för rapportering i enlighet med IFRS. Väsentlighet i ESRS kan beskrivas som ett subjektivt resultat av en strukturerad process. Det är därför nödvändigt att kunna förklara sin dubbla väsentlighetsbedömning och process både internt för styrelser och externt för sina revisorer, tillsynsmyndigheter och användare av rapporteringen. Den information om väsentlighet som krävs i rapportering i enlighet med ESRS är mycket mer omfattande än den som krävs inom finansiell rapportering.

Samarbete mellan funktionerna en nödvändighet

Genom att lyfta fram konceptuella likheter och skillnader mellan ESRS och IFRS hoppas vi kunna underlätta för rapporterande företag att ge en sammanhållen bild av sin verksamhet, både med avseende på finansiell prestation och hållbarhetsarbete. Exempelvis ger en tydlig förståelse av skillnader i väsentlighetsbedömning utifrån de två regelverken företag möjlighet att beskriva hur de arbetar med rapporteringen.

Vi vill slutligen uppmana till samarbete mellan finans- och hållbarhetsfunktionen på företag. En sammanhållen bild av hög kvalitet i framtida rapportering kommer att kräva kompetens från båda dessa håll.

Denna artikel är skriven av en arbetsgrupp inom FAR:s Strategigrupp Redovisning:

Pernilla Lundqvist, EY

Dunja Lönnqvist, RSM

Jan Marton, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet

Elina Peill, Deloitte

Johanna Strahl, PwC

Fotnoter

1. ESRS (European Sustainability Reporting Standards) utgör delegerade akter till CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive).
2. IAS 1 ersätts från 2027 av IFRS 18 *Presentation and disclosure in financial statements*, men det påverkar inte resonemanget i denna artikel.
3. Det är en pusselbit i det mer omfattande projektet "European Green Deal".
4. NGO (Non-Governmental Organizations) är ett samlingsnamn för icke vinstdrivande organisationer som inte står under statlig kontroll och med målsättning att bidra till exempelvis positiva miljömässiga eller sociala effekter. Amnesty International och Greenpeace är två exempel.